

PESA INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL STUDIES

PESA ULUSLARARASI
SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

February 2018, Vol:4, Issue:1
e-ISSN: 2149-8385

Şubat 2018, Cilt:4, Sayı:1
p-ISSN: 2528-9950

journal homepage: www.sosyalarastirmalar.org

Türkiye’de Siyasal Sistem Tartışmalarında Halkın Bilinç Düzeyi: Google Türkiye Aramaları Üzerine Bir İnceleme Public Awareness Level in Political System Discussions in Turkey: A Research On Google Turkey Searches

Tuğba YOLCU

Dr. Öğr. Üy., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, tyolcu@osmaniye.edu.tr

A.Aslı SEZGİN

Dr. Öğr. Üy., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, aslisezgin@osmaniye.edu.tr

<https://doi.org/10.25272/j.2149-8385.2018.4.1.12>

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Makale Geçmişi:

Geliş 10 Ekim 2017
Kabul 30 Aralık 2017

Anahtar Kelimeler:

İnternet, Google, Başkanlık Sistemi,
Siyasal Sistem.

Türk siyasi sistemi, Cumhuriyet’in kuruluş yıllarında kısa bir süre uygulanan Meclis Hükümeti Sistemi dışında, yakın zamana kadar Parlamenter Sistem şeklinde tanımlanmıştır. Ancak özellikle 1982 Anayasası ile yaratılan güçlü Cumhurbaşkanı ve 2007 yılında Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine yönelik anayasal değişiklikte birlikte Parlamenter Sistemin temel niteliklerinde değişiklik oluşmuş, günümüzde ise 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan halk oylamasında yeni bir sistem, halk tarafından onaylanmıştır. Geçmişten bu yana sistem konusundaki tartışmaların Başkanlık Hükümet Sistemi etrafında olması sebebi ile toplum içindeki genel yargı, sistemin Başkanlık Sistemi olduğu yönünde olmuştur. Ancak yapılan anayasal değişiklikler incelendiğinde sunulan sistemin Başkanlık Sisteminin temel niteliklerinden ayrı bir sistem olduğu görülmektedir. Zira sunulan yasa değişikliği tasarısı da Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi şeklinde olmuştur. Bu çalışmada halkın sisteme yönelik bilinç düzeyini ölçmek amacıyla, Google Türkiye arama motorunda anayasa değişikliğinin meclise sunulduğu 10 Aralık 2016 tarihinden 16 Nisan 2017 tarihine kadar internet kullanıcıları tarafından yapılan aramalar analiz edilecektir. Günümüzde internet teknolojisi hayatımızın her alanına etki etmektedir. Tüm verilerin internet ortamında depolanması, bilgiye anında ve kolayca erişimi olanaklı kılmıştır. Bu nedenle çalışmamızda Türkiye’de en çok kullanılan arama motoru da olan Google Türkiye seçilmiştir. Google Türkiye üzerinden “Başkanlık”, “Başkanlık Sistemi” ve “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” anahtar kelimeleri ile yapılan aramalar analiz edilerek, halkın sistemi nasıl algıladığı ve halkın siyasi bilinç düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Sistemi belirleyen halkın, sistem konusundaki yaklaşımı, endişeleri ve bilinç düzeyinin belirlenmesi sistemin benimsenmesi açısından önem taşımakta ve bu çalışmanın amacını ve önemini de belirlemektedir.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article History:

Received 30 Oct 2017
Accepted 10 Dec 2017

Keywords:

Google, Presidential System, Political System, Presidency Governmental System.

© 2018 PESA All rights reserved

The Turkish political system has been identified as a parliamentary system until recently, apart from the Parliamentary Government System which was implemented for a while during the foundation years of the Republic. But, especially along with strong president created by the 1982 constitution, and with the constitutional amendment for the election of president by public; the basic characteristics of the parliamentary system has changed, and a new system was approved by the referendum performed on April 16, 2017. Since the discussions on the system has focused on the presidency government system from past to present, the society has generally considered the system as the presidential system. But, when the constitutional amendments are reviewed, it is seen that the system offered is a system different from the basic qualities of the presidency system. Because, the proposed law amendment proposal was in the form of the Presidential Government System. In this study, the searches made by internet users through Google’s Turkey search engine, from December 10, 2016 when the constitutional amendment was presented to the parliament, to April 16, 2017, will be analysed in order to measure the public awareness of the system. Nowadays, internet technology affects every field of our lives. The storage of data on the internet environment has allowed the access to the information instantly and easily. Therefore, Google Turkey, which is the most used search engine in Turkey, was selected for our study. In the study, it is aimed to analyze the public awareness of the system, and determine the political consciousness level of the people by making the analysis of the searches made through Google Turkey with the keywords “Presidency”, “Presidential System”, and “Presidency System”. The public’s approach to the system, anxieties and the determination of the level of public’s consciousness is of importance in terms of the adoption of the system, and also set forth the purpose and importance of this study.

TÜRKİYE’DE BAŞKANLIK SİSTEMİ VE CUMHURBAŞKANLIĞI SİSTEMİ EKSENİNDE YENİ BİR TARTIŞMA

Demokratik siyasal sistemler; parlamenter sistem, başkanlık sistemi ve meclis hükümeti sistemi ile birlikte parlamenter sistem ile başkanlık sisteminin karması olarak yarıbaşkanlık sistemi olarak genel olarak dört türünden bahsedilmektedir. Bu sistemler içinde Başkanlık sistemini dünyada en iyi temsil eden Amerika Birleşik devletleridir. Amerika siyasal sisteminin ana kaynağı 1787 anayasası oluşturmaktadır. İkiyüz yılı aşkın süredir geçmişi ile başkanlık sistemi ile yönetilen ABD dünyanın en güçlü ülkelerinden biri olmuştur (Eroğul,2001: 72-73).

Başkanlık sistemi kısaca devlet ve hükümet başkanlığının aynı kişide toplandığı sistem olarak tanımlanmaktadır (Turan, 1976: 193). Başkanlık sistemi üç temel prensipten oluşmaktadır. Birincisi başkan halk tarafından seçilmektedir. İkincisi yasama ve yürütme işlevsel ve organik bakımdan ayrıdır ancak güç ve otorite bakımından eşittir. Son olarak ise başkan siyasal anlamda sorumsuzdur (Özer,1981:19).

Başkanlık sistemi tartışmaları ülkemizde yeni bir tartışma değildir. 1970’li yıllardan bu yana ülkedeki siyasal sorunlara çözüm önerisi olarak sunulan ve birçok bilim insanının desteklediği ya da karşı çıktığı bir tartışma olarak günümüze kadar gelmiştir (Balcıgil, 1982: 92). Türkiye için başkanlık sisteminin siyasal sistemdeki sorunları çözeceğini savunanların dayandıkları dört temelden bahsedilebilir. Birincisi siyasi istikrar sağlaması; ikincisi güçlü bir icra ile hızlı gelişmenin sağlanabilmesi; üçüncüsü tarihsel geçmişimizin başkanlık sistemine uygunluğu ve son olarak başkanlık sisteminin diktatörlük ve askeri darbeye neden olmadığıdır (Yılmaz,

2013:5). Karşı çıkanların ise en büyük gerekçeleri başkanlık sisteminin otoriter bir yapıya bürünerek diktatörlüğe yol açması yönünde olmaktadır.

Tüm bu tartışmalar ışığında aslında Türkiye’de parlamenter sistemin ilk olarak 1982 anayasasının sunduğu güçlü cumhurbaşkanı modeli ile erozyona uğradığını söyleyebiliriz. Parlamenter sistemin bir diğer erozyonu cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi ile gerçekleşmiş ve bu süreçten sonra tartışmalar daha da artmıştır.

10 Aralık 2016 yılında Meclise sunulan anayasa değişiklik paketi ile yeni bir dönem başlamıştır. 21 maddelik anayasa değişiklik paketi mecliste 339 oyla kabul edilmiş ancak doğrudan yürürlüğe girebilmesi için gerekli olan 367 sayısı sağlanmadığı için halkoylamasına gidilmiştir. 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan halkoylaması ile de anayasa değişikliği kabul edilmiş ve siyasal sistem değişmiştir.

Getirilen yeni sistem cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak tanımlanmıştır. Ancak sistemin demokratik siyasal sistemler tasnifinde diğer sistemlerle kıyaslandığında Başkanlık sistemine en yakın olduğu görülmektedir. Başkanlık sistemi, anayasal olarak sert kuvvetler ayrılığı ve bu kuvvetlerin bağımsızlığına dayanan bir hükümet modelidir. Kuvvetler ayrılığı kuvvetlerin hukuki yönden eşitliğine dayanır. Siyasal bakımdan ise yürütme yasama karşısında üstün görüldüğünden başkanlık sistemi olarak adlandırılmaktadır (Teziç 2013:504). Yürütmenin yasamanın hukuken eşit olması ancak yürütmenin yasamadan daha etkin olması Türkiye için kabul edilen sistemde de başkanlık sistemine benzer durumda olmuştur. Ayrıca referandum ile getirilen sistem yürütme içinde çift başlılığı sona erdirmiş ve yürütme cumhurbaşkanı üzerine kurulmuştur. Bu nedenle de cumhurbaşkanlığı sistemi denilmektedir.

Başkanlık sistemi Türkiye’deki yeni sisteme göre daha katıdır. Başkanlık sisteminde yürütmenin başı olan başkan, yasamaya karşı sorumlu değildir; yani yasama organı tarafından görevden alınamaz. Ayrıca başkanın yasama organını feshetmesi de mümkün değildir (Gözler, 2001: 23-24) Türkiye’deki yeni sistemde ise anayasanın 116. maddesinde yapılan değişiklik ile yasama ve yürütme organları karşılıklı olarak seçimleri yenileme yetkisine sahiptir. Cumhurbaşkanının seçimleri yenilenmesine karar vermesi halinde ya da TBMM üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde her iki taraf kendisi içinde de seçimleri yenilemiş olmaktadır.

İşleyişteki bu genel farklılıklar dışında ABD’deki sistemden daha başka farklılıklarda mevcuttur. ABD başkanlık sisteminde çift meclis vardır. ABD’deki seçimler iki dereceli iken Türkiye’de tek derecelidir. Ayrıca seçim yılı ve seçim dönemleri farklıdır. Ayrıca Yürütmenin başı olarak yapılan atamalarda ABD’de Senato onayı gerekir iken Türkiye’de böyle bir onay yoktur. Ayrıca ABD’de federal bir yapı vardır. Türkiye’de ise üniter bir yapı. Bu nedenle ABD federal yapılı bir devlet olduğu için, yasama, yürütme ve yargı yetkileri federe devletler ile federal kurumlar arasında paylaşılmıştır. ABD’de başkan yardımcısı başkanla birlikte halk tarafından seçilirken, Türkiye’de değişikliğe göre başkan yardımcılarını Cumhurbaşkanı tarafından atanır. Her iki ülkede de başkan (Türkiye’de Cumhurbaşkanı) partili olabilir. Türkiye’de Cumhurbaşkanı parti üyesi olmayabileceği gibi, bir partini üyesi ya da genel başkanı da olabilir. ABD’de başkan üyesi olduğu partinin genel başkanı olamaz. (Küçük, 2017: 157-189).

Yukarıda genel hatları ile farklılık ve benzerliklerine değindiğimiz başkanlık sistemi ile cumhurbaşkanlığı sistemi Türkiye’de sıkça tartışılmış ve nihai olarak 16 Nisan 2017 referandumunda tartışmalar son bulmuştur. Türkiye’de genel kanı sistemin başkanlık sistemi olduğu yönündedir. Ancak siyasal sistemler her ülkenin farklı koşullarında ülkeden ülkeye uygulama ve işleyişte farklılıklar arz etmektedir. Başkanlık sistemin temel unsuru olan katı güçler ayrılığı Cumhurbaşkanlığı sisteminde yoktur. Bu nedenle sistemin Cumhurbaşkanlığı sistemi olarak nitelendirilmesi doğru bir tanımlamadır. Çünkü sistem başkanlık sisteminin temel değerlerinin birçoğunu yansıtırsa da birebir aynı değildir. Ancak Türk toplumunda genel olarak sistem başkanlık sistemine benzediği için ve uzun yıllardır sisteme çözüm önerisi olarak başkanlık sistemi sunulduğu için Cumhurbaşkanlığı sistemi Başkanlık sistemi olarak nitelendirilmektedir. Özellikle günümüzde hayatın her alanına dahil olan internet ve ortamı siyasi tartışmaların da yapıldığı yer olmuş ve bu ortamlarda sistem Başkanlık sistemi olarak sıkça tartışılmıştır.

SİYASAL TUTUMLARIN BELİRLENMESİNDE YENİ BİR ETKEN: ARAMA MOTORU VE ANAHTAR KELİMELER

Bilgi edinme sürecinde önemli bir görevi üstlenen medya, kamuoyu oluşumunda da bu önemli görevini sürdürmektedir. Medya ve siyaset arasındaki yoğun ilişkide de kamuoyu oluşturma süreci önemli bir etkidir. Kamuoyu oluşumu konusunda medyanın sahip olduğu güç, siyasi iktidarın her zaman ilgisini çekmiştir. Ayrıca haber iletme işlevi medyanın siyasi çevrelerde olduğu kadar, toplumun her alanında ihtiyaç duyulan bir konumda olmasını sağlamıştır. Medya demokratik bir düzende toplumdaki farklı fikir ve görüşleri ayırt etmeden haberleri duyurma sorumluluğundadır (Gönenç, 2003). Geleneksel medyanın sahip olduğu bu özellikler zamanla ve daha geniş bir kapsamla yeni medya araçları vasıtasıyla sürdürülmeye başlamıştır. Yeni iletişim teknolojilerinin sunduğu imkanlar çerçevesinde kamuoyu oluşturma ve siyasi tutumların belirlenmesi noktasında yeni medya önemli bir konuma sahip olmuştur.

İnsanın sosyal hayata ilişkin toplumsal birtakım inançları, davranışları benimsemesi için siyaset, eğitim, ekonomi, kültür gibi bazı kurumlar devreye girmekte ve sosyalleşme sürecinde bireye gerekli bilgilerin aktarılmasında aracı olmaktadır. Siyasetle ilgili sosyalleşme süreci ise siyasallaşma kavramı çerçevesinde çok yönlü bir bakış açısıyla incelenmelidir. Doğumdan başlayarak hayat boyu süren bu süreç aslında bir kültür aktarımını içermektedir. Siyasal kültürün temel unsurlarının benimsendiği bu dönemde, sistem bireye süreç içindeki konumunu ve rollerini de öğretmektedir (Yılmaz, 2013). Siyasallaşma sürecinde, bireyi en çok etkisi altına alan araçlardan biri haline gelen yeni medya, sunduğu ortamda farklı mesaj stratejileriyle ve bilgiye ulaşma konusunda sağladığı kolaylıklarla bireyin siyasallaşma sürecinde söz sahibi bir konumdadır.

Gündelik yaşamın ayrılmaz parçalarından birini oluşturan siyaset, farklı disiplinler tarafından da toplum bilimlerinin önemli bir araştırma alanı olarak incelenmektedir. Siyasal katılma, kamuoyu oluşumu, siyasal tutum, siyasal kültürle de bağlantılı olarak, içinde bulunulan toplumsal yapı ile birlikte araştırılmaktadır (Koçak, 2002). Ancak günümüzde dijital ortamda geçirilen zaman, içinde bulunduğumuz çağın dijital bir çağ olarak isimlendirilmesi, bu ortamda küresel değerlerin etkisi ile oluşan yeni kültürel ortam, dünyanın farklı bölgelerinde benzer toplumsal davranışlara sebep olmaktadır. Aynı şekilde siyasal davranışlarda da bu dijital kültürün izlerini görmek mümkündür. Siyasal davranışlar içinde siyasal katılma konusu, bahsedilen yeni dijital ortamların varlığı ile daha geniş bir alanda incelenmeye başlamıştır. Siyasal sisteme katılım sürecinde birey, daha aktif bir konuma ulaşırken, demokratik süreçte de sahip olduğu söz hakkını farklı kaynaklar vasıtasıyla duyurabilme imkânı yakalamıştır.

Demokratik değer ve süreçlere ilişkin bir benimseme faaliyeti olarak da değerlendirilen siyasal katılma, aynı zamanda bireylerin mevcut sistemi etkilemesinde ve toplumsal bütünleşmenin sağlanmasında da önemli bir güce sahiptir. Siyasal katılma neticesinde meşruluğun kaynağı topluma dayandırılabilirken, bu katılım neticesinde siyasal sistemin etkinlik ve verimliliğinin de artırılması amaçlanmaktadır (Uysal, 1984). Siyasal sisteme katılım sürecinde, siyasal katılma davranışının temelinde yer alan siyasal tutumların oluşması aşamasından da bahsetmek gerekir.

Özellikle sosyal psikolojinin araştırma alanı içinde yer alan tutumlar ve tutumların oluşma süreci, siyaset bilimi kapsamında da seçmen davranışlarının tespiti başta olmak üzere, incelenen bir konu olmuştur. Siyasal davranışın oluşumunda önemi yadsınmayan siyasal tutumlar, bilişsel ve davranışsal bir eğilim içeren, siyasal bir duruma karşı geliştirilen, geçmiş tecrübe ve bilgilerden beslenen zihinsel değerlendirmeler olarak tanımlanabilir. Fiziki tepkinin zihindeki hazırlık süreci olan siyasal tutumların, doğrudan gözlenebilmesi ve ölçülmesi zor olmaktadır. Tutumların açığa vurulmuş davranışlar şeklinde görüldüğü (Kalender, 1999) yeni iletişim teknolojileriyle de bu davranışların yansıtılmasında farklı kanallardan faydalandığı görülmektedir. İnternet ve dolayısıyla gündelik yaşamımıza giren sosyal ağlar kadar, sanal ortamda hızlı, zaman-mekân engeli tanımayan ve büyük kapasitedeki bilgi kaynakları da birçok sosyal alan da olduğu gibi siyasal tutumun oluşumu ve katılımın gerçekleşmesi konusunda yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu bilgi kaynakları içinde, arama motorları, hemen hemen her konuda dijital toplumun başvurduğu bir kaynak olarak dikkat çekmektedir.

İnternet kullanıcıları istedikleri bilgiye ulaşmak için tüm kullanıcıların erişimine açık olarak, milyarlarca web sayfasını tarayan ve aranan bilgiye göre dizinleyen arama motorlarını kullanmaktadır. Bilgi erişim sistemleri içinde araştırılan arama motorları, işlevsel özellikleri açısından ise bu sistemlerden bazı farklı özelliklere de sahiptir. Bilgiyi keşfetme ve erişme aracı olarak arama motorları, hızlı bilgi artışının olduğu internet ortamında kullanıcılara yardımcı bir konuma sahip olmuştur (Tonta ve Sever, 2006).

Web servisleri içinde arama motorları, arama isteğine karşılık çok fazla hesaplama yaparak, önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Bir arama motorundaki tek bir sorgu, yüzlerce megabayt veriyi okumaktadır. Saniyede binlerce sorgunun ve yoğun istek akışının olduğu bir sistemde önemli kapasitede bir altyapıya ihtiyaç duyulmaktadır. Yazılım güvenilirliği, istekleri daha iyi işleme ve erişilebilirlik, performans kalitesi gibi özellikleri ile Google arama motoru, aynı hizmeti sunan diğer arama motorlarına göre daha çok tercih edilmektedir. Google özelliklerine sahip ve benzer depolama alanına ihtiyaç duyan az sayıda hizmet bulunmaktadır (Barosso, vd., 2003).

Web ortamındaki bilgi arayışının artık çok farklı konularda yapıldığı tespit edilirken, bu aramalar neticesinde ulaşılan bilginin de günlük yaşamın işleyişinde kullanılmaya başladığını söylemek mümkündür. Sağlık alanından, ekonomik yatırımlarda izlenecek yollara, iş arama ve kariyer planlamaya kadar farklı alanlarda arama motorlarında yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen bilgiler kullanılmaya başlamıştır. Web ortamında arama motorları vasıtasıyla aramanın kolay olması ve tahminler yapmada yeterli bilgiye ulaşılması arama motorlarının tercih edilmesini sağlamaktadır (Choi ve Varian, 2012).

Geleceğin uzman araştırmacılarının (özellikle 1990'lı yıllardan sonra doğmuş olan) dijital kaynaklara erişim ve bu kaynaklarla etkileşim kurma yapılarının araştırılması sonucunda Google Jenerasyonu adı verilen yeni bir neslin varlığından söz edilmiştir. Bu nesil internetin ağırlıklı olarak kullanıldığı bir ortamda dünyaya gelmiştir. Bu dönemde, öncekilerden farklı olarak insanlar, bilgiye erişimde kütüphaneler ve kitapların yerine internet kaynaklarını tercih etmektedir. Böyle bir ortamda özellikle bilginin doğru olup olmadığı, yeterince araştırma ve değerlendirme yapıp yapılmadığı, anahtar kelimelerden oluşan kısıtlı bir bilgi dağarcığına sahip olduğu yönünde eleştirilerle de karşılaşmaktadır. Diğer taraftan Google Jenerasyonu olarak isimlendirilen yeni nesil içinde yalnızca gençlerin olmadığını da belirtmek gerekir. İnternet kullanımına ilişkin demografik özelliklere bakıldığında nesiller arasındaki farkın ortadan kalktığı gözlenmektedir. Bulgular, her yaşta insanın, farklı amaçlarla internet ve web teknolojilerini kullandığını göstermektedir (Rowland, vd. 2008). Sonuç olarak kısa zamanda çok sayıda bilgiye erişme imkânı sunan internet ortamındaki arama motorlarını verimli kullanmak, bu kolaylıktan en üst düzeyde verim almak kullanıcılara bağlıdır. Doğru bilgiyi seçerek, doğru adımların izlendiği bir araştırmada internet ve bu ortamın sunduğu imkanların önemini yok sayılmamalıdır.

Web ortamında bilgi aramada dünyada en çok tercih edilen arama motoru olarak dikkat çeken Google, bu çalışmada da çalışmanın kapsamı içinde yer alan konu çerçevesinde, siyasal tutumun oluşması noktasında Google Türkiye arama sonuçları vasıtasıyla kullanılmıştır. Anahtar kelime kullanımından, bölgelere ve şehirlere göre aramaları kayıt altına alan Google'nin, birçok araştırmada da bulgularının kullanıldığı, Google Trends uygulaması araştırmanın yöntem bölümünde kullanılmıştır. Yöntem bölümünden önce çalışmanın bu bölümünde, Google hakkında da kısa bir bilgi vermek doğru olacaktır.

Google'nin hikayesi 1995 yılında Stanford Üniversitesi öğrencileri Larry Page ve Sergey Brin tarafından başlatılmıştır. Öğrenci yurdundaki odalarında, bağlantılar aracılığıyla World Wide Web'te (www) bağımsız sayfaların önem derecesini belirleyen bir arama motoru tasarlayan Page ve Brin, bu arama motoruna Google adını verdiler. Page ve Brin dünyadaki bilgileri düzenleyerek, bu bilgilere tüm insanların ulaşmasını ve bu bilgilerin herkes için yararlı olmasını amaçladıklarını belirtmişlerdir. Sonraki birkaç yıl içinde çok sayıda internet kullanıcısı tarafından tercih edilen Google hızla büyümüş (Google, 2017) ve bugün en çok kullanılan arama motoru olmasının yanı sıra farklı uygulamaları vasıtasıyla da araştırmalarda kullanılmaya başlamıştır.

YÖNTEM VE BULGULAR

Bu çalışmaya ilişkin verilere ulaşmada, Türkiye'de en çok kullanılan arama motoru olan Google Türkiye arama sonuçlarını derleyen Google Trends uygulaması kullanılmak üzere seçilmiştir. Google Türkiye üzerinden "Başkanlık", "Başkanlık Sistemi" ve "Cumhurbaşkanlığı Sistemi" anahtar kelimeleri ile yapılan aramalar analiz edilerek, halkın sistemi nasıl algıladığı ve halkın siyasal bilinç düzeyinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada, halkın sisteme yönelik bilinç düzeyini ölçmek amacıyla, Google Türkiye arama motorunda anayasa değişikliğinin meclise sunulduğu 10 Aralık 2016 tarihinden 16 Nisan 2017 tarihine kadar internet kullanıcıları tarafından yapılan aramalar analiz edilmiştir.

Arama kelimelerinin seçilen tarih aralığına bağlı kalarak, ne sıklıkla aratıldığını gösteren ücretsiz bir Google servisi olan Google Trends, gün içindeki popüler aramaları gösterdiği gibi, istenilen anahtar kelimeleri aratarak, tarih aralığına göre hangi dönemlerde hangi aramanın yapıldığını da istatistiksel olarak gösterebilmektedir. Kelimelerin popülerlik düzeyini gösteren,

zaman periyotlarına ve bölgelere göre tespit etme imkânı sunan Google Trends, sonuçları grafiklerle de görselleştirmektedir (Ideasoft, 2017).

Çalışmada öncelikle Google Trends üzerinde 10 Aralık 2016 – 16 Nisan 2017 tarih aralığında Türkiye’de tüm kategorilerde, Google web arama sonuçları tespit edilmiştir. Buna göre söz konusu tarih aralığında Türkiye’de Google arama motoru vasıtasıyla en çok aranan konular ve sorgular içerisinde ilk 10 sırada yer alan sonuçlar, Tablo 1’de belirtilmiştir. Tablo 1’de ve çalışmanın bu bölümünde aktarılan diğer tablolarda, 100 değeri en yaygın aranan konuyu, 50 değeri bunun yarısı kadar sıklıkta aranan konuyu, 0 değeri ise en popüler konunun %1’inden daha az sıklıkta aranan konuları gösteren bir ölçekte belirtilmiştir (Google Trends).

Tablo 1. 10.12.2016 – 16.04.2017 Tarih Aralığında Türkiye’de Genel Kategoride Yapılan Aramalar

Konu	Değer	Sorgu	Değer
Facebook	100	Facebook	100
Youtube	75	Youtube	70
Hava Durumu	55	Hava Durumu	55
Haber	45	Sahibinden	30
Fiyat	40	Google	30
İndirme	35	Haber	25
Türkçe	35	Son Dakika	25
Film	30	Çeviri	20
Google	30	Haberler	20
Güfte	25	E-okul	15

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR>

Genel kategoride “konu ve sorgu” kapsamında yapılan Google aramalarında, ilk iki sırada sosyal medya bağlantılarının bulunması, özellikle son yıllarda sosyal medya kullanımının yaygınlaşması neticesinde, evden iş yerine gelen ya da okula giden veya sabah günün başlaması ile birlikte akıllı telefonlarını ya da bilgisayarlarını kontrol eden insanların ilk olarak *Facebook* sosyal medya ağını ziyaret ettikleri varsayımını güçlendiren bir sonuç olarak değerlendirilmelidir. Yine gün içerisinde rutin bir akışın olduğu düşünüldüğünde *hava durumunun* takip edilmesi, *haberlerin* okunması şeklinde bir gündelik yaşam akışının olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2’de çalışmanın kapsamı çerçevesinde belirlenen ilk anahtar kelime olarak seçilen “Başkanlık” kavramının söz konusu tarihlerde Türkiye’de Google vasıtasıyla yapılan aramalarda ilgili konulara ve sorgulara göre aldığı değerlere yer verilmiştir.

Tablo 2. “Başkanlık” Anahtar Kelimesi Konu ve Sorguları /Değerleri

Konu	Değer	Sorgu	Değer
Başkanlık Sistemi	100	Başkanlık Sistemi	100
Başkan	30	Başkanlık Nedir?	25
Madde	20	Başkanlık Sistemi Nedir?	25
Anket	15	Başkanlık Maddeleri	20
Referandum	5	Başkanlık Sistemi Maddeleri	15

Seçim	5	Başkanlık 18 Madde	10
Ülke	5	Başkanlık Sistemi 18 Madde	10
Anayasa	5	Referandum	5
Recep Tayyip Erdoğan	5	Evet	5
Amerika Birleşik Devletleri	5	Hayır	5

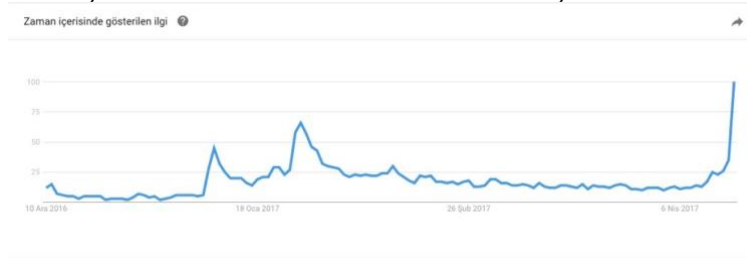
Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>

“Başkanlık” anahtar kelimesiyle ilgili konu başlıklarında ve sorgularda aynı tarih aralığında en çok *Başkanlık Sistemi* konu ve sorgusu aranmıştır. Başkanlığın ne olduğuna dair sorguların yapıldığı Google aramalarında özellikle *madde, 18 madde* anahtar kelimeleri ile yapılan aramalar da dikkat çekmektedir. Anayasa değişikliğini de beraberinde getiren referandum döneminde yeni Anayasa maddeleri de en çok aranan konu ve sorgu başlıkları içinde yer almıştır. Google aramaları ile ortaya çıkan bulgular incelendiğinde, konuyla ilgili referandum, anayasa gibi anahtar kelimelerin kullanıldığı bunların yanı sıra Türkiye’deki Başkanlık Sistemi’nin benzer bir uygulama olup olmayacağına dair tartışmaların yaşandığı *Amerika Birleşik Devletleri* örneği de merak edilerek, Google arama motorunda aranmıştır.

Referandum kampanyalarının üzerinden yürütüldüğü, Başkanlık Sistemi’ne ilişkin tavrı, tarafı sembolize eden *evet* ve *hayır* kavramları da yine sorgu kategorisinde aranan anahtar kelimeler içinde yer almıştır.

“Başkanlık” anahtar kelimesiyle yapılan aramalarda konuya ilişkin ilginin zaman içindeki durumunu tespit edebilmek amacıyla Google Trends tarafından hazırlanan grafiğe göre (Grafik 1) konunun Türkiye gündeminde tartışılmaya başlandığı ve Anayasa değişikliğinin meclise sunulduğu tarih olan 10 Aralık 2016 tarihinden sonra, 25 Ocak 2017 tarihinde Google Arama sonuçlarına göre konuya ilgi artmıştır. 14 Nisan 2017 tarihine kadar benzer seviyede bir ilgi düzeyine sahip olan konu hakkındaki aramalar referandum günü ve öncesindeki 2 gün (14-15 Nisan 2017) tarihlerinde artmaya başlamıştır.

Grafik 1. “Başkanlık” Anahtar Kelimesi- Zaman İçerisinde Gösterilen İlgi

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>

Google arama motorunda, belirtilen tarih aralığında “Başkanlık” anahtar kelimesi kullanılarak yapılan aramaların illere göre ilgi düzeyine bakıldığında ortaya çıkan sonuçların internet kullanım alışkanlıkları, demografik ve sosyo-kültürel özelliklerle birlikte değerlendirmek gerekir. Buna göre aramanın en çok yapıldığı ilk 10 il ve ilgi düzeyleri Tablo 3’te belirtilmiştir.

Tablo 3. “Başkanlık” Anahtar Kelimesi – İllere Göre Arama İlgi Düzeyi

İl	İlgi Düzeyi
Bayburt	100

Trabzon	85
Artvin	83
Düzce	79
Amasya	77
Kars	77
Osmaniye	76
Kastamonu	76
Bingöl	76
Kocaeli	75

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Ba%C5%9Fkanl%C4%B1k>

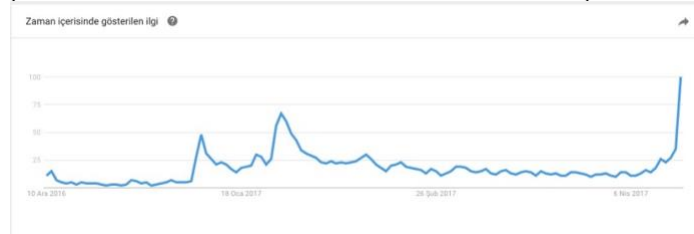
Çalışmada anahtar kelime olarak belirlenen “Başkanlık Sistemi” anahtar kelimesine göre Google arama motorunda yapılan aramalarla ilgili ilk 10 konu ve sorgu Tablo 4’te aktarılmıştır. “Başkanlık Sistemi” anahtar kelimesi, Türk toplumunun söz konusu dönemde özellikle *Amerika Birleşik Devletleri* örneğinin merak edildiği, Başkan olarak değerlendirilen Cumhurbaşkanı *Recep Tayyip Erdoğan* hakkında konu aramasının yapıldığı, *referanduma* ilişkin *anket* sonuçlarının incelenmek istendiği sonuçlarını ortaya çıkartmıştır.

Tablo 4. “Başkanlık Sistemi” Anahtar Kelimesi Konu ve Sorguları / Değerleri

Konu	Değer	Sorgu	Değer
Madde	100	Başkanlık	100
Başkan	95	Başkanlık Sistemi	70
Anket	45	Başkanlık Nedir?	20
Ülke	30	Başkanlık Sistemi Nedir?	15
Anayasa	25	Başkanlık Maddeleri	15
Recep Tayyip Erdoğan	20	Başkanlık	15
Referandum	20	Başkanlık Sistemi Maddeleri	10
Seçim	15	18 Madde	5
Amerika Birleşik Devletleri	10	Başkanlık 18 Madde	5
Oylama	10	Başkanlık Sistemi	5

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=%2Fm%2F01d9r3>

Grafik 2. “Başkanlık Sistemi” Anahtar Kelimesi- Zaman İçerisinde Gösterilen İlgi

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=%2Fm%2F01d9r3>

Grafik 2’de “Başkanlık Sistemi” anahtar kelimesiyle, belirtilen tarih aralığında Google arama motorunda yapılan aramaların zaman içerisindeki ilgi düzeyleri belirtilmiştir. Buna göre, 10 Ocak ve 26 Ocak 2017 tarihlerinde bu anahtar kelime ile yapılan konu ve sorgu aramaları artış göstermiş, ardından 16 Nisan 2017 tarihine kadar geçen süreçte, aramalar benzer ilgi düzeyinde sürmüştür. Referandumun yapıldığı gün olan 16 Nisan 2017 tarihinde ise en yüksek ilgi düzeyiyle “Başkanlık Sistemi” anahtar kelimesiyle konu aranmış ve sorgulama yapılmıştır. Bu noktada, Google arama motorunun kullanım alışkanlıklarıyla ilgili bir bilgiyi vurgulamak gerekir. Google’da yapılan konu aramaları daha çok anahtar kelimeyle ilgili “haber, video, yorum, görsel vd.” hakkında bilgi toplamayı, ilgili anahtar kelimenin kullanıldığı web sayfalarına ulaşmayı hedeflerken, sorgulama şeklinde yapılan aramalarda ise anahtar kelimenin ne anlama geldiği hakkında bilgiye ulaşmak amaçlanmaktadır.

Tablo 5. “Başkanlık Sistemi” Anahtar Kelimesi – İllere Göre Arama İlgi Düzeyi

İl	İlgi Düzeyi
Sakarya	100
Bayburt	99
Trabzon	98
Sivas	98
Yalova	96
Artvin	94
Ardahan	91
Düzce	91
Kocaeli	90
Ordu	89

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=%2Fm%2F01d9r3>

Tablo 5’te aktarılan ve “Başkanlık Sistemi” anahtar kelimesiyle yapılan aramaların en yoğun olduğu illeri ve ilgi düzeylerini gösteren bilgilere göre, bu anahtar kelimeyi kullanarak yapılan aramaların çoğu Karadeniz Bölgesi’ndeki illerde yaşayan internet kullanıcıları tarafından yapılmıştır.

Çalışmada üçüncü olarak “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” anahtar kelimesiyle yapılan aramalar Google verilerine göre incelenmiştir. Başkanlık ve Başkanlık Sistemi anahtar kelimelerinden farklı olarak “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” anahtar kelimesi, referandum öncesi Türkiye’deki siyasi gündemde yoğun şekilde yer alan bir kavram olarak değerlendirilmelidir. Türkiye için yeni model arayışları içinde, üzerinde uzlaşılabilir bir kavram olarak “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” modeli özellikle, dünyadaki Başkanlık Sistemi örneklerinden farkını belirtmek amacıyla gündeme getirilmiş ve farklı platformda tartışılmıştır.

Tablo 6. “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” Anahtar Kelimesi Konu ve Sorguları /Değerleri

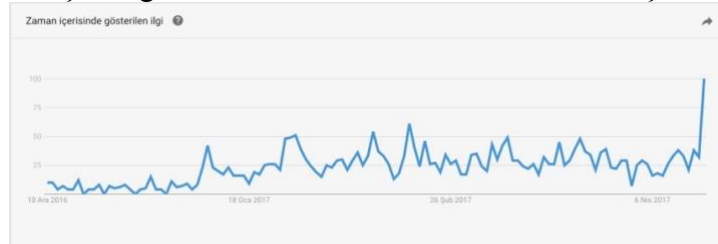
Konu	Değer	Sorgu	Değer
Sistem	100	Cumhurbaşkanlığı Sistemi Maddeleri	100
Türkiye Cumhurbaşkanlığı	75	Cumhurbaşkanlığı Sistemi 18 Madde	80
Madde	35	Cumhurbaşkanlığı Sistemi Nedir?	80
Başkanlık Sistemi	10	Yeni Cumhurbaşkanlığı Sistemi	75
Anayasa	10	Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi	30
Seçim	5	Yeni Cumhurbaşkanlığı Sist. Maddeleri	25

Başkan	5	Partili Cumhurbaşkanlığı Sistemi	25
Referandum	5	-	-
Anket	5	-	-
2014 Türkiye Cumhurbaşkanlığı	5	-	-

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Sistemi>

Tablo 6’da yer alan bilgilere göre “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” anahtar kelimesine göre yapılan konu ve sorgu aramalarında özellikle sorgulama kategorisinde Cumhurbaşkanlığı Sistemi’nin ne olduğuna, anayasa maddeleri ile bağlantısına, Partili Cumhurbaşkanlığı’nın ne olduğuna ilişkin aramalar yapılmıştır. Söz konusu tarihlere sorgulama kategorisinde 7 sorgulama kriteri kullanılmış ve Google tarafından bu kategorilere 100 üzerinde değer verilmiştir.

Grafik 3. “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” Anahtar Kelimesi- Zaman İçerisinde Gösterilen İlgi

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Sistemi>

“Cumhurbaşkanlığı Sistemi” anahtar kelimesiyle yapılan konu ve sorgu kategorisindeki aramalarda, diğer iki anahtar kelimedenden farklı olarak, ülke gündeminin de etkisiyle farklı tarihlere yoğunluklar gözlenmektedir. 10-27 Ocak 2017, 11-18 Şubat 2017, 9-23 Mart 2017 tarihlerinde, sistemin adının Cumhurbaşkanlığı Sistemi olarak isimlendirilmesinin ardından ve özellikle medyada yer alan tartışmaların da etkisiyle bu sistem hakkında bilgi edinmek isteyenler aramaları yoğunlaştırmıştır. Tablo 7’de de söz konusu tarihlere aramanın en çok yapıldığı illere ve yoğunluk değerlerine yer verilmiştir. Bu aramalarda tek bir coğrafi bölgede yoğunlaşma yerine, Türkiye genelinde konunun araştırıldığı gözlenmektedir.

Tablo 7. “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” Anahtar Kelimesi – İllere Göre Arama İlgi Düzeyi

İl	İlgi Düzeyi
Elâzığ	100
Sakarya	79
Kahramanmaraş	74
Samsun	62
Eskişehir	60
Trabzon	59
Ankara	57
Kayseri	56
Balıkesir	55
Kocaeli	54

Kaynak: <https://trends.google.com.tr/trends/explore?date=2016-12-10%202017-04-16&geo=TR&q=Cumhurba%C5%9Fkanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1%20Sistemi>

SONUÇ

16 Nisan 2017 yılında yapılan referandum ile Türk siyasal sisteminde yeni bir dönem başlamıştır. Bu sistem demokratik siyasal sistem sınıflandırmaları içinde Başkanlık sistemine yakın bir sistem olmakla birlikte sistem başkanlık sisteminin temel ayırt edici özelliklerinden farklı olduğu görülmektedir. Çalışmada yeni oluşturulan siyasal sistemin oluşum sürecinde halkın sisteme yönelik bilinç düzeyini ölçmek amacıyla yapılan Google arama motorundaki aramalarda genel olarak sistemi başkanlık sistemi şeklinde tasvir ettikleri görülmektedir.

Çalışmada sisteme yönelik olarak tartışmaların Anayasa değişikliğinin 10 Aralık 2016 tarihinde Meclise sunulmasından itibaren yapılan Google aramalarında halkın ilgisinin daha çok sosyal medyaya ilişkin olduğu göze çarpmaktadır. Bu durum aslında siyasal alana halkın ilgisinin düşük olduğunu göstermekle birlikte bu tartışmaların sosyal medya üzerinden yapıldığı varsayımı ile her alanda olduğu gibi siyasal alanda da sosyal medyanın etkisini göstermektedir.

Başkanlık anahtar kelimesi ile yapılan aramalarda “ABD” olarak aratılması ABD başkanlık istemine vurgu yaparken; bu aramalar içinde “Recep Tayyip Erdoğan”da olması halkın sistemi kişi ile bütünleştirdiği sonucunu vermektedir.

Siyasal ilginin illere göre dağılımına baktığımızda “Başkanlık” ve Başkanlık Sistemi” aramalarının en çok Bayburt ilinde yapıldığı gözlenmektedir. Bu durum ise internet alışkanlığı ile ilin nüfusunun oransal yansıması sonucudur. Bu durum diğer nüfus bakımından küçük iller için de geçerlidir. Ancak “Cumhurbaşkanlığı sistemi” aramalarına baktığımızda illerde farklılık görülmektedir. Hatta ilk 10 il sıralamasında Ankara, Trabzon gibi nüfus ve sosyo-ekonomik bakımdan gelişmiş iller göze çarpmaktadır. Bu durum ise sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi siyasal algı düzeyi arasında bir bağ olduğu sonucunu vermektedir.

Konuya ilginin düzeyine baktığımızda sabit bir seyir izlememektedir. Konuya ilgi belirli zamanlarda yoğun iken diğer zamanlarda azalmıştır. Bireylerin sosyal medya vasıtası ile siyasal alanı takip ettiği sonucu ile birleştirildiğinde halkın popülist siyaset anlayışı ile hareket ettiği sonucuna varılmaktadır.

Cumhurbaşkanlığı sistemi ile yapılan aramaların 10 Aralık tarihinden itibaren “Başkanlık Sistemi” kadar keskin inişler olmasa da inişli çıkışlı bir seyir izlediği görülmektedir. Cumhurbaşkanlığı sistemi ile karşılaştırıldığında aynı tarih aralığında başkanlık sisteminin daha yüksek düzeyde arandığı görülmektedir ki bu durum çalışmamızın ana varsayımı olan halkın sistemi başkanlık sistemi olarak algıladığı varsayımını doğrulamaktadır.

KAYNAKÇA

- Balcıgil O. (1982). Başkanlık-Yarıbaşkanlık”. Balcıgil O. (der.), İki Seminer ve Bir Anayasa Önerisinde Tartışılan Anayasa, İstanbul, Birikim Yayınları.
- Barosso, L. A., Dean, J., Hölzle, U. (2003). “Web search for a planet:the google cluster architecture”, *IEEE Micro*, 23 (2), 22-28.
- Choi, H., Varian, H. (2012). “Predicting the present with Google trends”, *The Economic Record*, 88, 2-9.
- Eroğul, C. (2001). Çağdaş devlet düzenleri, Ankara: İmaj yayıncılık

- Google, (2017). “Hikayemiz: Garajdan Googleplex’e”, <https://www.google.com/intl/tr/about/our-story/>, Erişim tarihi: Ağustos 2017.
- Google Trends, www.google.com/trends, Erişim tarihi: Ağustos 2017.
- Gönenç, E. Ö. (2003). “Siyasal yaşamın belirlenmesinde kitle iletişim araçlarının rolü”. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 17, 31-41.
- Gözler, K. (2001). Devlet Başkanları Bir Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku İncelemesi, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa, 2001,
- Ideasoft, “Google trends nedir; ne işe yarar?”, <https://www.ideasoft.com.tr/konu/bilgi-bankasi/google-trends-nedir-ne-ise-yarar/>, Erişim tarihi: Ağustos 2017.
- Kalender, A. (1999). “Mesaj stratejilerinin planlanmasında siyasal tutum ve motivasyon ölçümlerinin önemi”, *Selçuk İletişim*, 1 (1), 91-98.
- Küçük, A. (2017). “Yeni Anayasa Değişikliği ile Getirmek İstenen Türkiye’ye Özgü Başkanlık Sistemi: Korkular, Algılar, Beklentiler”, *Liberal Düşünce Dergisi*, c. 22, s. 85, s. 157-189.
- Özer, A. (1981). Batı Demokrasilerinde ve Türkiye de Hükümetin Kuruluş Yöntemleri, AİTİA Yayını, Ankara
- Rowlands, I., Nicholas, D., Williams, P., Huntington, P., Fieldhouse, M., Gunter, B., ... & Tenopir, C. (2008). “The Google generation: the information behaviour of the researcher of the future” *Aslib Proceedings*, 60 (4), 290-310.
- Teziç, E. (2013). Anayasa Hukuku, 16. Bası, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Tonta, Y., Sever, H., (2006). “Arama motorları”, *Türkiye Bilişim Ansiklopedisi*, Papatya Yayıncılık, 95-99.
- Turan İ. (1976). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. İstanbul: Der Yayınları
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170211-1.htm>
- Uysal, B. (1984). “Siyasal katılma ve katılma davranışı üzerinde ailenin etkisi”, *Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Dergisi*, 109-134.
- Yılmaz, N. (2013). “Sosyalleşme sürecinin siyasallaşma boyutu”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9 (19), 319-332.
- Yılmaz, Sait. (2013). “Başkanlık Sistemi; ABD, Türkiye’ye Örnek Olabilir mi?”, *Yeni Türkiye*, yıl 9, sayı 51, ss. 617-635.